

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (49)

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 11 від 15 травня 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(49) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 165с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

НОПЯТІККИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

АСАУЛЕНКО АНАСТАСІЯ, СЕНСИТИВНІ ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ	5
БАКЛАНСЬКА АЛІНА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГРИ ЯК ПРОВІДНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
БЕВЗА ДІАНА, МЕТОДИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	11
ПОГРЕБНЯК ДІАНА, СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У РОБОТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	15
ЗАСТАВНІЮК ЛЮБОВ, ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ...	19
ЗРАЛКО АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ДИТЯЧІ СВЯТА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	23
ПЕТРИЧКО КАТЕРИНА, ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ МАТЕМАТИКИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	30
ПЛАХОТНА АЛЛА, РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ..	35
ПОСТУПАЙЛО АННА, ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	39
БОГОЦЬКА ВАЛЕНТИНА, СЕГЕДА МИКОЛА, МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	44
СИВАК МАРИНА, РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	47
ПИЛЯВЕЦЬ ТЕТЯНА, РОЗВИТОК МОРАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51
СОРОЧАН КАРІНА, ПОЗАКЛАСНА РОБОТА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	56
ШАФАР ІВАННА, РОЛЬ СІМ'Ї У ПСИХОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ ПОДІЙ	62
ЯГНІЧ НАТАЛІЯ, ФОРМУВАННЯ СВІДОМОСТІ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ.....	65

КУЛЬТУРА, ЛІТЕРАТУРА ТА ФІЛОЛОГІЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАРУСІНА ЮЛІЯ, ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ ТА КУЛЬТУРНОГО «БУМУ»	71
ГУМЕНЮК ІРИНА, КОЛИ ЛЮБОВ УБИВАЄ: ФЕМІНІСТИЧНИЙ І ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ РОМАНУ «КОХАННЯ» АНДЖЕЛИ КАРТЕР ..	74
ДОЛІШНЯ КАТЕРИНА, ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ FOOD В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	82

KOLIESNIKOVA IVANNA, SENTENCE AND QUASI-SENTENCES IN MODERN ENGLISH.....	88
ЛАСКОРУНЬСЬКА АНАСТАСІЯ, ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ СЛЕНГУ: МІЖ КУЛЬТУРОЮ І МОВНОЮ ГРОЮ.....	94
ОШІВСЬКА ОЛЕНА, ВЛАСНІ НАЗВИ В АНГЛОМОВНІЙ РЕКЛАМІ	98
СКАЛЕЦЬКА СОФІЯ, ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ "ВІЙНА" В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І МЕДІЙНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.....	105
СЛЮСАР МАРИНА, COEXISTENCE OF SOCIOLECTS AND REGIONAL DIALECTS IN ENGLISH-SPEAKING COUNTRIES.....	109
СОЛОМСЬКА ВІКТОРІЯ, STYLISTIC DEVICES IN DIGITAL JOURNALISM: EXPRESSIVE STRATEGIES IN ONLINE MEDIA TEXTS	114
ТИМОШЕНКО ВАДИМ, СИМФОНІЯ ВТРАТИ Й НАДІЇ: КУЛЬТУРНИЙ СИНТЕЗ У РОМАНІ “НОРВЕЗЬКИЙ ЛІС” ХАРУКІ МУРАКАМІ	117

ІННОВАЦІЇ СУЧАСНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

ЗВІРИК ЛЮДМИЛА, НАВЧАННЯ БІГУ НА КОРОТКІ ДИСТАНЦІЇ	123
КЛАНЦАТА ВІКТОРІЯ, ІНТЕРАКТИВНІ ПЛАТФОРМИ ТА МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФОНЕТИЧНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	129
КОЗЮЛЬКО АНАСТАСІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ РИС ХАРАКТЕРУ ДІТЕЙ	135
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, ОЗДОРОВЧИЙ ЕФЕКТ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ.....	140
КАСЬКО ОЛЕНА, STEM-ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ	145
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, ВІДБІР ТА ОРІЄНТАЦІЯ У СИСТЕМІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ.....	151
СТОРОЖУК НАТАЛЯ, КАСЬКО ТЕТЯНА, ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ	156
СТРАТІЙЧУК НАТАЛІЯ, МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК	159

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу».....	166
--	------------

2. Ручкіна М. М. Взаємозв'язок закладів позашкільної та загальної середньої освіти у формуванні ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Тернопіль, 2024. 281 с.

3. Сидоренко М., Пономарьова Н. Позакласна робота вчителя в сучасній школі. *Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі* : збірник тез доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків, 2024. 516

4. Чепурняк Н. В., Охота І. В., Хвостач А. М. Формування мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти. *Proceedings of The 5th International scientific and practical conference "Innovative development of science, technology and education"*. Vancouver, Canada, 2024. 610 p.

5. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія : навч.-метод. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 220 с.

6. Like R. O., Afif I. M. Fostering Students' Speaking Ability Through English Club Activities. *Arab World English Journal*. 2022. Vol. 13. № 3. P. 414–428.

7. Devkota S., Giri D., Bagale S. Developing 21st Century Skills Through Project-Based Learning in EFL Context : Challenges and Opportunities. *The Online Journal of New Horizons in Education*. 2017. Vol. 7. № 1. P. 47–52.

8. Farouk I. A Project-Based Language Learning Model for Improving the Willingness to Communicate of EFL Students. *Systemics, Cybernetics and Informatics*. 2016. Vol. 14, № 2. P. 11–18.

9. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

Стаття надійшла до редакції
11 травня 2025р

РОЛЬ СІМ'Ї У ПСИХОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ ПОДІЙ

УДК 159.922.73:316.614.5]-022.326.5

ШАФАР ІВАННА

здобувачка вищої освіти філологічного факультету

Науковий керівник: БАРЩЕВСЬКА І.В.

викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Комунального закладу вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Психологічний розвиток дитини є подій, коли стабільність життєвого динамічним процесом, який формується середовища порушується, а дитина під впливом як біологічних чинників, так опиняється перед необхідністю адаптації і соціального оточення. Особливої ваги до нових, часто травматичних умов. У цей процес набуває в умовах кризових таких ситуаціях роль сім'ї як ключового

чинника психологічної підтримки та емоційної стабілізації стає визначальною. Метою цього дослідження є виявлення механізмів впливу сім'ї на емоційний стан, рівень тривожності, здатність до саморегуляції та стійкість дитини до стресу в умовах соціальних і воєнних криз.

Сучасні психологічні дослідження підтверджують, що стабільне сімейне середовище здатне значно зменшити вплив деструктивних факторів зовнішнього середовища. Згідно з концепцією прив'язаності Р. Фельдман, надійні стосунки з батьками формують базу для безпечного дослідження світу і сприяють розвитку емоційної саморегуляції [5]. У роботах Л. Карнаух та І. Шинкаренко наголошується, що емоційна присутність батьків, їхнє вміння слухати та підтримувати, прямо впливають на психологічну стійкість дитини [2; 4]. В умовах кризи саме такі аспекти – наявність стабільного емоційного контакту, рутин і передбачуваності – є ресурсами, які знижують рівень дитячої тривожності.

Під час повномасштабної війни в Україні з 2022 року діти стали особливо вразливою групою. В дослідженні ЮНІСЕФ зазначено, що понад 50% дітей у зонах бойових дій демонструють ознаки посттравматичного стресового розладу (ПТСР), тоді як наявність підтримуючого сімейного середовища вдвічі знижує ці ризики [1]. Також у роботах О. Передрій. визначено, що функціональна сім'я виступає буфером між дитиною та стресогенним середовищем, сприяючи збереженню пізнавальної активності, соціальних навичок та здатності до навчання [3].

Дослідження проводилося серед учнів 1-4 класів ліцею №2 м. Вінниці. Метою емпіричної частини було встановлення взаємозв'язку між сімейною підтримкою та рівнем психологічного добробуту дітей молодшого шкільного віку, які перебувають у стресогенному середовищі. Вибірка охоплювала 78 учнів віком від 6 до 10 років, частина з яких були тимчасово переміщеними особами або проживали у громадах, що постраждали від бойових дій.

У дослідженні використовувалися такі методи:

1. Анкетування дітей за адаптованою методикою оцінки емоційного стану (запитання у формі малюнків, вибору зображень настрою, простих формулювань для виявлення тривожності, страхів, самотності, бажання йти до школи).

2. Опитування батьків щодо моделей сімейного виховання, стабільності щоденних рутин, емоційної включеності у життя дитини та наявності спільного дозвілля.

3. Проективна методика «Незакінчені речення» у спрощеній формі («Мені страшно, коли...», «Я щасливий, коли...», «Я не люблю, коли вдома...») для виявлення прихованих тривог та рівня емоційної безпеки.

4. Кореляційний аналіз між рівнем підтримки в родині (оцінювався за батьківськими анкетами від 0 до 10) та рівнем емоційного благополуччя дитини (за узагальненими показниками анкетування і проективних методик).

Результати дослідження дозволили виокремити низку закономірностей, що підтверджують ключову роль сімейного середовища у формуванні психологічного

стану дитини в молодшому шкільному віці. Було встановлено, що учні, які отримують стабільну емоційну підтримку вдома, мають вищу мотивацію до навчання, краще адаптуються до шкільного середовища і демонструють менше страхів, тривожних симптомів чи соматичних скарг. У цій групі (39 дітей) 85% охоче відвідували школу, 78% мали активні дружні контакти з однокласниками, а 71% зазначили, що завжди можуть звернутися до батьків, коли їм сумно або страшно. Такі діти проявляли емоційну врівноваженість, довіру до дорослих, позитивне ставлення до навчання та власної участі в житті класу.

Натомість учні, які не отримували стабільної підтримки або зростали в сім'ях з емоційно дистанційною комунікацією, частіше демонстрували поведінкові труднощі, ознаки тривожності та емоційної дезорганізації. У цій групі (39 дітей) 61% скаржилися на «болі в животі» або небажання йти до школи, 53% боялися відповідати біля дошки, 42% не мали близьких друзів у класі. У проєктивних відповідях дітей із цієї групи домінували образи страху, самотності, розлуки, покинутості. Часто згадувалася фраза «бо батьки не мають часу», «я сам удома» або «я боюся, коли хтось свариться».

Додатково виявлено, що у дітей з низькою підтримкою вдома проявляється знижена пізнавальна активність, уникнення нових завдань, зниження самооцінки. Вони частіше потребують підтвердження своїх дій, вагаються у відповідях, виявляють залежність від дорослого замість самостійності. Це ускладнює процес навчання, соціалізації

та розвитку навичок емоційного самоконтролю.

Причинами виявленої різниці можуть бути: • нестабільна ситуація в сім'ї (переїзди, розлука, відсутність регулярного спілкування з батьками через роботу або війну); • емоційне виснаження самих батьків, які не мають ресурсу для повноцінної взаємодії з дитиною; • відсутність сталих ритуалів спільного дозвілля, довірливих розмов та чітких меж поведінки, що формують у дитини відчуття захищеності.

На основі аналізу результатів запропоновано такі рекомендації:

1. Сімейні ритуали стабільності – регулярні вечірні розмови, спільне читання, ранкові прощання з побажанням гарного дня створюють емоційну опору для дитини.

2. Підготовка батьків через короткі зустрічі-тренінги на тему «Як підтримувати дитину під час тривожності» або «Як говорити з дитиною про страхи простою мовою».

3. Психологічний супровід молодших школярів має бути орієнтований на ігрові форми роботи: групи підтримки, заняття з емоційної грамотності, казкотерапія.

4. Тісна співпраця школи з родинами через регулярні індивідуальні консультації, залучення батьків до шкільних заходів, формування позитивного образу школи як безпечного простору.

5. Підвищення психологічної обізнаності вчителів початкових класів – навчання розпізнаванню тривожних сигналів у поведінці дітей та розвитку навичок м'якої підтримки.

Таким чином, результати підтверджують, що в умовах соціальної

нестабільності саме сім'я є базовим у шкільному житті та позитивного джерелом емоційної безпеки для дитини емоційного фону вдома є запорукою молодшого шкільного віку. Своєчасна збереження психічного здоров'я, увага до проявів тривожності, пізнавальної активності та здатності забезпечення стабільного контакту, участі дитини долати життєві виклики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). Про посттравматичний стресовий розлад: як він проявляється у дітей та як їм допомогти. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/stories/about-post-traumatic-stress-disorder>
2. Карнаух, Л. П. Психолого-педагогічні аспекти впливу сім'ї на соціалізацію дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2017. Вип. 2 (41). С. 119–121.
3. Передерій, О. Л. Психолого-педагогічні аспекти соціалізації учнів молодшого шкільного віку. *Innovative solutions in modern science*. 2017. № 4 (13). С. 1–19.
4. Шинкаренко І. Сім'я в умовах війни: психологічні, психосоціальні та психопатологічні проблеми. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спеціальний випуск № 2 (121). С. 554-562
5. Feldman R. Stress reactivity in war-exposed young children with and without posttraumatic stress disorder: relations to maternal stress hormones, parenting and child emotionality and regulation / R. Feldman, A. Vengrober, M. Eidelman-Rothman and O. Zagoory-Sharon. *Development and Psychopathology*. 2013. P. 943–955.

Стаття надійшла до редакції
11 травня 2025р

ФОРМУВАННЯ СВІДОМОСТІ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ

УДК 159.922-053.4

ЯГНІЧ НАТАЛІЯ

магістрантка Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського,

Науковий керівник: ЧОПИК Л. І.

кандидат педагогічних наук

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Abstract. *The article examines theoretical and practical aspects of consciousness formation in senior preschool children. The main scientific approaches to understanding preschoolers' consciousness are analyzed, and key factors influencing its development are identified. Special attention is paid to the role of social interaction, play activities, and educational environment in the formation of a child's self-awareness. The results of a theoretical analysis of modern research on age-specific features of consciousness development in 5-6-year-old children are presented. The importance of purposeful*